

Talvinen tervehdys Pikassoksesta

Syksy on ollut monella tapaa värikäs sosiaalialan kehittämistyön näkökulmasta. Sosiaalialan osaamiskeskusverkoston hallinnoimissa lastensuojelun monialaisissa kehittämishankkeissa edettiin henkilöstörekrytointeihin loppusyksystä ja toimintaa käynnistellään nyt hyvällä vauhdilla. Tästä uutiskirjeestä voit lukea Pikassoksen hallinnoimasta Pirkanmaan, Kanta-Hämeen ja Etelä-Pohjanmaan hankekokonaisuus [MONNista](#) sekä VASSOn hallinnoimasta Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan TOP -hankkeesta, jossa Pikassos toimii osatoteuttajana. Monitoimijaista kehittämistyötä on tehty myös [KEHYS-hankkeessa](#), jossa Pikassos on ollut mukana päihdepalveluiden kehittämisessä.

Sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittämisen osalta kirjaamisosaamista kehittävässä [Kansa-koulu III -hankkeessa](#) on edetty Kirjaamisfoorumin pilottivaiheesta varsinaisten kirjaamisvalmennusryhmien järjestämiseen heti tammikuun alusta. Hankkeen sivuilta ja uudelta [Kirjaamisfoorumi-sivustolta](#) löydät ajankohtaista tietoa hankkeen toimista, hyödyllisiä materiaaleja ja blogikirjoituksia. Sosiaalihuollon tiedonhallinnan teemaan liittyen voit tästä uutiskirjeestä lukea kokemuksia palvelutehtävälukituksen käyttöönotosta Kanta-Hämeessä.

Uutiskirjeen sosiaaliamiehen puheenvuorossa pohditaan erityisesti vammaisten henkilöiden palveluihin liittyviä haasteita.

Koko tämä vuosi on ollut tilaisuuksien järjestämisen kannalta uudenlaista ja vähän haastavaakin aikaa. Myös Pikassoksessa siirryttiin pitkälti etätöihin ja tilaisuudet toteutettiin etäteknikkaa käyttäen. Pikassos järjesti tänä vuonna verkkomuotoisia [sosiaalialan ajankohtaiskatsauksia](#) kaikkiaan 24 kappaletta! Tilaisuudet toteutettiin avoimina Teams-kokouksina perjantai-aamuisin ja sisällöt vaihtelivat tutkijapuheenvuoroista kehittämishanke-esittelyihin ja hyvien käytäntöjen jakamiseen. Suuren suosion saaneita ajankohtaiskatsauksia jatketaan myös ensi vuonna, joten tervetuloa mukaan jatkossakin! Näistä ja muista ajankohtaisista tapahtumista näet lisätietoa sivuiltamme www.pikassos.fi.

Haluamme kiittää kaikkia yhteistyökumppaneitamme kuluneesta vuodesta ja samalla toivottaa rauhallista joulun aikaa!

Pikassoksen väen puolesta
suunnittelija Anni Kuhalainen

Kanta-Häme valmiina sosiaalihuollon palvelutehtävälukitukseen sekä Kanta-valmiuteen

Kanta-Hämeessä on tehty paljon töitä sosiaalihuollon asiakastietojen palvelutehtävälukituksen käyttöön ottamiseksi ja Hämeenlinnan osalta myös Kanta-palveluihin liittymisen valmistelemiseksi jo yli vuoden ajan. Tähän työhön Pikassos on tarjonnut tukea ja koordinaatioapua.

Maali alkaa olla näkyvissä ja saavutetaan tavoitteen aikataulussa. Palvelutehtävälukitus otetaan käyttöön vuoden loppuun mennessä ja Hämeenlinna liittyy Kanta-palveluihin 2021 vuoden alusta. Matka perille on ollut välillä vähän työlästä eikä istahtamiselle ole ollut aikaa. Mutta perille päästään ja sen jälkeen kehittäminen jatkuu. Pikassoksen koordinaation osalta hanke päättyy Kanta- Hämeessä 2020 lopussa, mutta koordinaatiotukea jatketaan Pirkanmaalla vuoden 2021 alusta.

Joitakin kokemuksia ja hyväksi koettuja käytäntöjä hankkeen aikana olivat:

- Asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjien kokoontumiset ja kokemusten sekä tietojen vaihto.
- Kirjaamisvalmentajien tukeminen yhteisillä kokoontumisilla.
- Muutokset vaativat aika paljon koulutuksia asiakastyötä tekeville – Kanta-Hämeessä toteutettiin 18 eri koulutussessiota marras-joulukuussa.
- Koulutukset ja keskustelut poikivat myös tarvetta kokoontumisille, joissa voidaan sopia yhteisiä kirjaamiskäytännöistä – halua tälle yhteiselle keskustelulle on.

Ja sitten kaikkein tärkein asia: Kiitokset kaikille ohjausryhmien jäsenille, pääkäyttäjille, kirjaamisvalmentajille, työntekijöille sekä erityisesti esimiehille, jotka olette mahdollistaneet tähän muutostyöhön liittyviin muutoksiin tarvittavat resurssit. Hyvää joulua ja alkavaa uutta vuotta kaikille.

koordinaattori Matti Karvonen

Sosiaaliasiamiehen puheenvuoro

Vaikeavammaiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa

Sosiaalihuollon asiakas voi olla kehitysvammainen aikuinen, jolla on psykiatrisia ongelmia ja erilaisia riippuvuuksia. Hänellä voi olla neuropsykologisia erityispiirteitä ja hän voi myös käyttäytyä monin tavoin kehitysvammaisen tavoin, vaikka hänellä ei ole kehitysvammadiagnoosia. Hän voi tarvita arkeensa toistuvasti toisen henkilön ohjausta ja konkreettista auttamista esim. sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, henkilökohtaisessa hygieniassa tai liikkumisessa. Vaikka näihin kyettäisiin vastaamaan asumispalveluissa, voi vammainen edelleen joutua kokemaan, että kodiksi tulleesta paikasta voi joutua kilpailutuksen vuoksi muuttamaan vieraaseen paikkaan vieraiden hoitajien keskelle.

Perheen kehitysvammainen autistilapsi voi olla pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä ja saada opetustoimen kautta aamu- ja iltapäivätoimintaa, Kelan korvaamana puhe- ja toimintaterapiaa, kunnan vammaispalveluista kuljetuspalveluja sekä tilapäishoitoa. Vanhemmat voivat olla oikeutettuja lapsensa hoidon sitovuuden vuoksi omaishoidontuen palkkioon ja vapaisiin ja Kelan maksamaan vammaistukeen lapsesta. Monista eri tukitoimista huolimatta hoivan henkinen ja fyysinen vaatavuus voi johtaa vanhempien uupumukseen. Kuten eräs äiti sanoi ”sietokyky kasvaa eikä lopulta enää tiedä, mikä on normaalia”. Alaikäisen perhe ei mielestäni saisi koskaan jäädä yksin eri tavoin oireilevan lapsensa kanssa.

Sosiaaliasiamiehen erityisenä tehtävänä on kiinnittää huomiota haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden asemaan ja oikeuksien toteutumiseen. Heidän asemansa välittyy minulle heidän omaistensa ja läheistensä kautta. Näillä asiakasryhmillä ei ole

edellytyksiä olla itse sosiaaliasiamiehen yhteydessä eikä muutoinkaan vaatia omia oikeuksiaan.

Omatyöntekijäksi sosiaalityöntekijä?

Monet vaikeavammaiset ovat sosiaalihuoltolain 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla erityistä tukea tarvitsevia lapsia tai aikuisia henkilöitä, joilla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja esimerkiksi kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden vuoksi.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja henkilöiden palvelutarpeiden arvioinnista ja palvelukokonaisuuden koordinoinnista pitää sosiaalihuoltolain mukaan vastata virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä. Havaintoni mukaan näin on liian harvoin.

Ammattilaisten tulisi vaatia itselleen moniammatillisen tiimin tukea ja asiantuntemusta.

Sen lisäksi, että palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnitelma tulisi tehdä siten, että erityistä tukea tarvitsevaa lasta tai aikuista henkilöä itseään sekä hänen perhettään ja lähipiiriään aidosti kuullaan, kuntien ammattilaisten tulisi vaatia itselleen moniammatillisen tiimin tukea ja asiantuntemusta. Yksittäisten henkilöiden ja perheiden erilaisiin tuen tarpeisiin eivät vammaispalvelu- tai kehitysvammalain mukaiset tai edes terveydenhuollon palvelut yksinään pysty vastaamaan.

Palautteiden perusteella vaikuttaa edelleen siltä, etteivät eri ammattilaiset tee riittävästi yhteistyötä keskenään ja/tai perheet itse joutuvat selvittämään perheen palveluita eri tahoilta ja toimimaan eri viranomaisten välillä tiedonviejinä. Asiakkaille tilanne vaikuttaa välillä siltä, ettei kukaan viranomainen ota koordinoituvastuuta.

Oikea hetki jatkopohdinnolle on nyt

Mikäli hyvinvointialueet perustetaan, nykyiset erityishuoltopiirit lakkautetaan 2023. Esimerkiksi Kanta-Hämeen kaikki kunnat kuuluvat Eteva-kuntayhtymään, joka jakautuu usean tulevan hyvinvointialueen alueelle. Sosiaalipalveluiden ja ns. vaativien erityispalveluiden toteuttaminen oikea-aikaisesti sekä henkilöiden ja perheiden tarpeet ja jaksaminen huomioiden, vaatii monialaisuutta, toimivia rakenteita ja suunnitelmallista johtamista. Mielestäni kunnissa on käynnistettävä asian työstäminen jo nyt.

sosiaaliasiamies Satu Loippo

Vaikuttavuustietoa päihdepalveluista

Pikassos on mukana Pirkanmaalla [KEHYS -Kehitämme yhdessä hankkeessa](#), jonka keskiössä on päihdepalvelujen kehittäminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-, kehitys- ja innovaatioympäristön vahvistaminen. Hanke sai jatkoaikaa 30.9.2021 asti. Päihdepalvelujen osalta Pirkanmaalta on mukana kuusi kuntaa ja kyseisissä kunnissa on tarkoitus ottaa Suuntima -työkalu käyttöön auttamaan asiakkaita ja työntekijöitä asiakkaan tilanteen ja voimavarojen määrittelyssä. Kannustaisinkin kaikkia mukaan kokeilemaan Suuntimaa myös kyseisen asiakasryhmän kanssa, tästä on saatu aiemmin hyviä kokemuksia Pikassoksen toisesta maakunnasta, Kanta-Hämeestä ja tarkemmin Riihimäeltä.

Hankkeen ohessa tehdään myös tutkimusta päihdepalvelujen vaikuttavuudesta, mukana on Tampereen yliopistolta sosiaalityön lehtori Katja Kuusisto tutkimusryhmineen. Tutkimukseen osallistuminen vie asiakkaalta aikaa noin 15 min. vuodessa. Riitta Salunen Perusterveydenhuollon yksiköstä on käynyt kunnissa kertomassa tutkimuksesta ja tuonut tarvittavat lomakkeet. Tutkimukseen pyydetään mukaan järjestyksessä kaikki päihdeasioissa käynnille tulevat asiakkaat, joille tehdään Suuntima. Toivon, että lähdette mukaan kiinnostavaan tutkimukseen, lisätietoa allekirjoittaneelta tai riitta.salunen@pshp.fi

Pikassoksen toimitusjohtaja Tuula Tuominen

MONNIsta ja TOPista onni monialaiseen yhteistoimintaan lastensuojelun asiakkaan asiassa

Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamat lastensuojelun monialaisen kehittämisen valtionavustushankkeet ovat käynnistyneet loppusyksyn aikana Pikassos-alueella. Pikassos hallinnoi **MONNI – Lastensuojelun monialainen kehittäminen Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla 2020-2022 -hanketta** ja toimii osatoteuttajana Satakunnassa **Tuki oikeasta paikasta (TOP) – Stöd från rätt plats. Länsi-Suomen lastensuojelun monialainen vahvistaminen 2020-2022 -hankkeessa**. TOP-hankkeessa ovat Satakunnan lisäksi mukana Varsinais-Suomi ja Pohjanmaa. Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat hakeneet syksyn aikana yhteisesti näihin ympäri Suomen toteutuviin lastensuojeluhankkeisiin kytkeytyvää VTR-tutkimusrahoitusta professori Tarja Pösön toimiessa tutkimusjohtajana. Tutkimusrahoitushakemuksen aiheena on 'Lapsen hyvinvoinnin arviointi lastensuojelussa ja sen rajapinnoilla'.

MONNI-hanke

[MONNI-hankkeessa](#) selkeytämme lastensuojelun monialaisen toiminnan yhteistyörakenteita ja konsultaatiomalleja sekä ulotamme niihin systeemisen lastensuojelun orientaation. Tuloksena lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen asiassa tarvittavat eri ammattilaiset kohtaavat lapsen, perheen ja toisensa yhteistyötilanteissa systeemisen työotteen asenteella ja menetelmillä. Lisäksi yhteistyön rakenteet ja käytännöt tukevat systeemistä työotetta.

Hankkeen aikana muun muassa:

- Teemme näkyviksi lastensuojelun kokemusasiantuntijatoimijat ja -verkostot sekä kokemusasiantuntijarakenteet ja edistämme niiden hyödyntämistä.

- Kehitämme ja tarjoamme yhteistyön tilanteisiin systeemistä työotetta tukevia käytäntöjä ja rakenteita sekä autamme niiden käyttöön ottamisessa. Prioriteetteinä ovat yhteistyötilanteet lastensuojelun asiakkaan asiassa sivistystoimen, mielenterveyspalveluiden ja päihdepalvelujen ammattilaisten kanssa.
- Koulutamme systeemiseen työotteeseen ja etsimme liittymäpintoja olemassa olevaan osaamiseen erityisesti sivistystoimen, mielenterveys- ja päihdepalveluiden ammattilaisten, opiskelijoiden sekä johdon kanssa.
- Suunnittelemme sijaishuollon vaatimaan laitostyöhön hybriditoimintaa psykiatrisen hoidon, päihdetyön, opetustoimen ja sijaishuollon kesken.

MONNI-hankkeessa osatoteuttajina ovat Tampereen kaupunki sekä Etelä-Pohjanmaan alueella sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA. Hankkeessa ovat mukana kaikki kunnat kolmen maakunnan alueelta, sekä Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirit. Yhteistyötahoina ovat alueen korkeakoulut, Pesäpuu ry sekä Tulevaisuuden sote-keskushankkeet, alueen Barnahus-hanke ja kehittämisen verkostot.

MONNIin tiimissä Pikassoksessa työskentelevät projektipäällikkö Kristiina Ruuskanen sekä koordinaattorit Eija Luodes (Kanta-Häme) ja Laura Nila (Pirkanmaa). Auli Romppainen ja Petta Porko toimivat SONet BOTNIAssa Etelä-Pohjanmaan alueen koordinaattoreina. Tampereen kaupungilla aloittaa alkuvuodesta 2021 vielä kaksi MONNI-projektityöntekijää.

Toivomme, että lähdet kanssamme MONNI-kehittämiseen! Jos omaat kosketuspintaa yhteistyön tekemiseen lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen asiassa, asiakkaana tai ammattilaisena, olet lämpimästi tervetullut mukaan! Lapsi, nuori, vanhempi, opettaja, sosiaaliohjaaja, lääkäri, kuraattori, sijaisvanhempi, terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä, sairaanhoitaja, kokemusasiantuntija, johtaja, päihdetyöntekijä, psykiatri, perhetyöntekijä, terapeutti... - lastensuojelun yhteistyö on hyvin monialaista. Lähetä yhteys- ja paikkakuntatietosi sähköpostilla projektipäällikkö Kristiina Ruuskaselle, kristiina.ruuskanen@pikassos.fi niin olet heti osallisena verkostossamme. Odotamme innolla kohtaamisia ja yhteistyötä kanssanne!

MONNIn ”sisarhankkeena” on käynnistynyt Länsi-Suomen alueella Tuki oikeasta paikasta (TOP) – Stöd från rätt plats. Länsi-Suomen lastensuojelun monialainen vahvistaminen 2020-2022. TOP-hanketta hallinnoi [Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Vasso Ab](#). TOP-hankkeessa Satakunnan alueen lastensuojelun erityisasiantuntijana on Pikassoksessa aloittanut Petra Ahonen. Lisäksi Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö on Satakunnassa keskeisenä toimijana. Myös TOP-hankkeessa kehitetään eri toimijoiden välistä yhteistyötä lastensuojelun asiakkaiden, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa.

Satakunnassa TOP-hankkeen kehittämisen keskiössä on etenkin varhaiskasvatuksen ja koulun, siis sivistystoimen ja lastensuojelun välisen yhteistyön kehittäminen. Systeminen työote ohjaa myös TOP-hankkeen kehittämistoimintaa. Lapsen oikeudet on yhteisen työskentelyn lähtökohta ja vastuu lapsen oikeuksien toteutumisesta kuuluu yhteisesti kaikille toimijoille. Lapsen etu tulee huomioida kaikessa lapsia ja perheitä koskevassa toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa sekä päätöksenteossa. Tavoitteena on vahvistaa lasten osallisuutta, tehdä lapsi näkyväksi, turvata jokaiselle lapselle yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään elämään, kasvuun ja kehitykseen. TOP-hankkeessa sijaishuollossa olleiden nuorten vertaisryhmä Satanuoret pyritään osallistamaan aktiivisesti mukaan. Lasten ja nuorten osallisuus näkyy siinä, että lapsilta ja nuorilta saatu tieto myös otetaan käyttöön.

Tuki oikeasta paikasta **TOP-hankkeen kick off -tilaisuus järjestetään 19.1.2021 klo 8.30-10**. Tapahtuma järjestetään etäyhteyksien avulla. [Ilmoittaudu mukaan](#) ja tule kertomaan näkemyksiäsi!

Ota yhteyttä TOP-hankeyhteistyön tiimoilta lastensuojelun erityisasiantuntija Petra Ahoseen, petra.ahonen@pikassos.fi Kuullaan ja tavataan TOPissa!

Pikassoksen väki kiittää kuluneesta
vuodesta ja toivottaa kaikille
rauhallista joulunaikaa!

Pikassos on yksi maamme yhdestätoista [sosiaalialan osaamiskeskuksesta](#). Olemme voittoa tavoittelematon osakeyhtiö, jonka omistavat Hämeenlinnan, Tampereen ja Porin kaupungit. Toimipisteet sijaitsevat kussakin omistajakaupungissa. Toiminta-alueemme on Pirkanmaa, Kanta-Häme ja Satakunta.

www.pikassos.fi

[Pikassoksen toimipisteet ja henkilöstö](#)

Uutiskirjeen taitto: Anni Kuhalainen.

Kaksi ensimmäistä kuvaa: Tuula Tuominen,
sosiaaliamiehen puheenvuoron kuva: Satu Loippo,
muut kuvat: Pixabay